REZOLUŢIUNEA PENTRU NEEXECUTARE ESENŢIALĂ

Valeria CONEA

CZU: 347.447 coneavalery@gmail.com

The text focuses on: examining the termination for fundamental non- performance in connection with the termination for non-performance and termination, the correlation between termination for fundamental non-performance and other remedies for non-performance of the contract etc. The analysis of this remedy should come first when speaking of remedies for non- performance, because of the "drastic" effects that it has on the pacta sunt servanda principle.

Tendința părților contractante de a nu executa obligațiile asumate este o constantă a realității juridice. Rezoluțiunea pentru neexecutare esențială se încadrează în sensul restrâns al rezoluțiunii (rezoluțiunea pentru neexecutarea obligațiilor contractuale: art.901 alin.(1) lit.d) și art.915 C. civ. RM [1]), însă nu se confundă cu acesta. Astfel, dreptul de rezoluțiune poate apărea și în alt caz de neexecutare a obligației contractuale decât neexecutarea esențială, dacă legea sau contractul stabilesc aceasta. La rândul său, rezoluțiunea pentru neexecutarea obligațiilor face parte din instituția largă a rezoluțiunii. În sistemul de drept al R.Moldova, rezoluțiunea are un sens larg, care presupune încetarea precoce a unui raport contractual (nefiind relevant tipul raportului contractual, modul de executare sau durata) în cazurile de neexecutare prevăzute de lege sau contract sau în alte cazuri (nu privesc neexecutarea obligației) prevăzute de lege sau contract precum și prin acordul părților (contract de rezoluțiune).

Părțile contractante au dreptul de a elucida (în contract) când neexecutarea obligațiilor se va încadra în unul dintre cazurile de neexecutare esențială (prevăzute de art.916 C. civ. RM). Aceasta însă nu neagă temeiul legal al apariției dreptului de rezoluțiune pentru neexecutare esențială.

Natura juridică a rezoluțiunii pentru neexecutare esențială este un mijloc juridic de apărare a creditorului în caz de neexecutare a obligației contractuale. Termenul „sancțiune civilă” nu reflectă principalul scop al acestui mijloc – asigurarea interesului creditorului, precum și nu evidențiază lipsa condiției vinovăției debitorului pentru apariția dreptului de rezoluțiune pentru neexecutare esențială. Rezoluțiunea totală pentru neexecutare esențială poate fi considerată o cauză de încetare a contractului (raportului contractual), însă această calificare nu reflectă plenar efectele rezoluțiunii.

Rezoluțiunea pentru neexecutare esențială se aplică oricărui tip de contract, indiferent de modul de executare ori durata în timp. Domeniul de aplicare cuprinde atât contractul în care obligațiile contractuale ale debitorului sunt indivizibile, cât și contractul în care obligațiile debitorului trebuie executate în tranșe separate sau sunt divizibile în alt fel.

În cazul rezoluțiunii totale se produce efectul extinctiv – se sting obligațiile nestinse sau partea relevantă a obligațiilor nestinse ale ambelor părți. Pe de altă parte, în cazul rezoluțiunii parțiale, întotdeauna se stinge partea relevantă a obligațiilor contractuale nestinse. Astfel, putem considera că rezoluțiunea pentru neexecutare esențială este un temei de stingere a obligațiilor, cu mențiunea că aceasta este un mijloc juridic de apărare și nu poate fi privită exclusiv prin prisma temeiurilor clasice de stingere a obligațiilor. În acest sens, se impune a preciza că efectul extinctiv nu este absolut. Pe lângă efectul extinctiv, rezoluțiunea poate produce efect constitutiv, în cazul în care partea contractantă a primit o prestație prin executarea obligațiilor de către cealaltă parte în baza contractului rezoluționat sau a tranșei rezoluționate.

Conceptul de neexecutare esențială prevăzut de C. civ. RM corespunde reglementărilor moderne de drept uniform. Consider că, în mod oportun, a fost reglementată (în art.916 C. civ. RM) o listă exhaustivă a cazurilor de neexecutare esențială, întrucât C. civ. RM [2] prin reglementarea unei liste exemplificative a acestor cauze, nu asigura principiul *pacta sunt servanda*. O eventuală periclitare a forței obligatorii a contractului o poate avea art.916 alin.(2) lit.d). Acest articol ar putea fi exclus sau ar putea fi introdus în art.916 alin.(2) lit.c), după modul în care este prevăzut în DCFR [3]. DCFR combină împrejurările de la lit.c) și d) alin.(2) art.916 într-o ipoteză unică.

În cazul în care există o neexecutare esențială a obligației, creditorul nu este obligat să acorde debitorului termen suplimentar pentru executare. Acesta are, în ipoteza în care se îndeplinesc toate condițiile apariției dreptului la rezoluțiune prentru neexecutare esențială, un drept de rezoluțiune în temeiul art.916 C. civ. RM. Creditorul are însă posibilitatea, în condițiile prevăzute la art.917 C. civ. RM, chiar și în cazul în care are dreptul la rezoluțiune pentru neexecutare esențială, să obțină dreptul la rezoluțiune după acordarea termenului suplimentar pentru executare.

Libertatea contractului oferă părților dreptul de a exclude/ limita dreptul de rezoluțiune pentru neexecutare esențială prin contract sau act juridic unilateral atât anterior momentului neexecutării (anticipat), precum și ulterior acestuia. Clauzele care limitează sau exclud dreptul creditorului la rezoluțiunea pentru neexecutare esențială trebuie să respecte dispozițiile legale imperative, precum și buna-credință. În ipoteza în care clauza ar fi contrară bunei–credințe, instanța ar putea interzice creditorului să o invoce.

Creditorul are dreptul de a alege între două modalități de exercitare a dreptului de rezoluțiune pentru neexecutare esențială: prin declarație unilaterală (rezoluțiunea unilaterală) sau prin înaintarea unei acțiuni în instanța de judecată privind declararea rezoluțiunii (rezoluțiunea judiciară). Dreptul de rezoluțiune pentru neexecutare esențială nu poate fi exercitat prin modalitatea – rezoluțiunea de drept (reglementată de art.921 alin.(3) C. civ. RM). Una dintre limitele legale ale dreptului de opțiune al creditorului între rezoluțiunea unilaterală și cea judiciară este interesul justificat (necesar în cazul rezoluțiunii judiciare).

Declarația de rezoluțiune este un act juridic unilateral supus notificării. Acesta trebuie să exprime voința neechivocă a creditorului de a rezoluțiuna total sau parțial

raportul contractual. Notificarea declarației de rezoluțiune reprezintă o condiție legală de exercitare a dreptului de rezoluțiune, care constă în comunicarea declarației de rezoluțiune debitorului (art.22 alin.(1) C. civ. RM). În ipoteza în care se exercită un drept de rezoluțiune pentru neexecutare esențială inexistent (de exemplu, nu există neexecutare esențială a obligației contractuale) sau în cazul în care nu sunt îndeplinite toate condițiile prevăzute lege sau actul juridic pentru exercitarea acestuia, declarația este ineficientă. Partea care are un interes născut și actual poate înainta o acțiune în instanța de judecată privind constatarea ineficienței declarației sau poate invoca ineficiența pe cale de excepție.

Reglementarea modalităților de exercitare a dreptului de rezoluțiune pentru neexecutare esențială din C. civ. RM nu necesită modificări în acest sens, întrucât acoperă necesitățile practice ale părților, promovează certitudinea juridică și dinamica raporturilor civile. În special, nu este necesară introducerea reglementării rezoluțiunii de drept din C. civ. al României [4].

Referințe:

1. Codul civil al Republicii Moldova, nr.1107 din 06.06.2002. Republicat în: *Monitorl Oficial al Republicii Moldova,* 2019, nr.66-75, art.132.
2. Codul civil al Republicii Moldova, nr.1107 din 06.06.2002. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova,* 2002, nr.82-86, art.661. (În redacția înainte de intrarea în vigoare a modificărilor operate prin Legea privind modernizarea Codului civil și modificarea unor acte legislative nr.133 din 15.11.2018. Publicată în: *Monitorl Oficial al Republicii Moldova*, 2018, nr.467-479, art.784).
3. VON BAR, C., CLIVE, E. *Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law. Draft Common Frame of Reference (DCFR) Full Edition.* Vol.1, prepared by the Study Group on a European Civil Code and the Research Group on EC Private Law (Acquis Group): Oxford University Press, 2010.
4. Codul civil al României, aprobat prin Legea nr.287/2009. În: *Monitorul Oficial al României,* 2009, nr.511, republicată în temeiul art.218 din Legea nr.71/2011. În: *Monitorul Oficial al României*, 2011, nr.505.

Recomandat
***Octavian CAZAC**, dr., conf. univ.*